

Witt meget større Værdi. Men det maa erindres, at Journalerne væsentligst kun er Skibsjournaler. Som saadanne indeholder de ogsaa en Rigdom paa Enkeltheder vedrørende Flaadernes Bevægelser og de dem ledsagende Omstændigheder, hvorved der gives mange Bidrag til Søkrigens Historie. Størst Interesse knytter sig til Ruyters Journal. Tonen i den er mere personlig end i Wassenaers; navnlig om Angrebet paa Fyn og Slaget ved Nyborg bringer den adskilligt nyt, og Ruyter tager ogsaa adskillige Træk med, som ikke hører strengt ind under Rammen. Udgaven er besørget med megen Nøjagtighed, og i Noterne har Hr. Grove givet Oplysninger om Sted- og Personnavne og tillige meddelt Uddrag af oplysende Breve, særlig Frederik III's til Admiralerne. Til Bogen er knyttet en Gengivelse af Bleau's Kort over Danmark. Derimod savner man et Register.

J. A. F.

Professor Edvard Holm har paa ny udsendt en Del af sit store monumentale Værk *Danmark-Norges Historie 1720—1814*, nemlig 6. Bd. 1. D., omfattende Tiden 1784—91. Vi haaber snart at kunne bringe en udførligere Omtale af dette Bind og skal derfor kun foreløbigt bemærke, at det er et nyt Vidnesbyrd om dets Forf.'s usvækkede overordentlige Arbejdsevne og Kærlighed til det Værk, der er blevet hans ypperste Livsgerning.

Som 2. Bd. af sine *Skrifter* har *den svenske historiske Forening* haft den gode Idé at udgive en *Svensk historisk Bibliografi 1875—1900* (1907), udarbejdet af Hr. Kr. Setterwall, i en Aarrække kendt som Samler af de overordentlig fyldige og omhyggelige Litteraturoversigter i *Svensk historisk Tidsskrift*. Disse og deres Forgængere i „Historiskt Bibliotek“ har naturligvis dannet Grundlaget for dette store og brydsomme Arbejde, der i alt omfatter 4636 Nr. samt et Forfatterregister. Men jævnsides dem har Forf. ogsaa som Hjelpe- og Kontrolmidler anvendt en Række fremmede Litteraturfortegnelser, mellem hvilke han med Taknemlighed anfører vort Tidsskrifts. Og samtidig er alle de ældre Opgivelser bleven reviderede.

Det behøver ikke at siges at Værket ogsaa vil være til megen Nytte for alle, der sysler med dansk Historie, saa

meget mere som Grænserne for, hvad der er medtaget, er trukne meget vidt. Theoretisk „Fuldstændighed“ er selvfølgelig en Umulighed for alle slige bibliografiske Arbejder, og selv af nordisk og tysk Litteratur vilde der sikker kunne paa-vises flere oversete Arbejder, der burde have været anførte — f. Ex. Seesselbergs store Værk om ældre nordisk Bygningskunst —. Men den daglige Brug, der jo er den eneste paalidelige Prøvesten, vil dog utvivlsomt vise, at saagodtsom alt, hvad der overhovedet har nogen Betydning, er medtaget. Med Hensyn til den rent praktiske Ordning skal her blot gøres en enkelt Indvending. Medens Tids-, Person- og Stedshistorien er ordnet henholdsvis kronologisk, alfabetisk og topografisk, er Titlerne i de talrige Rubrikker om „Indre Forhold“ mærkværdig nok ordnede alfabetisk efter Forfatternavn. Da de paagældende Afsnit gennemgaaende er meget smaa — 1—200 Nr. —, vil dette næppe volde Brugeren praktiske Vanskeligheder, men alligevel burde sikkert ogsaa her en kronologisk eller real Ordning være fulgt. Det er dog nemmere at have Litteraturen om Folkeviserne eller Visby Søret samlet end at skulle søge den under 3—4 forskellige Numre. M. M.

Professor Dietrich Schäfer i Berlin har for nylig udgivet en *Weltgeschichte der Neuzeit*, 1—2. Bd. (Berlin, 1907); den omfatter Tiden fra de store Opdagelser til de allernyeste Begivenheder. Paa mange Maader adskiller dette Værk sig fra hvad de sidste Tiaar har bragt af almindelige Verdenshistorier, og først og fremmest derved, at det helt igennem er en enkelt Mands Arbejde, ikke en Sammenstykning af mange forskellige Forfatteres Behandling af enkelte Landes eller Tidens Historie. Hvad der er vundet derved og hvad der er det allerede straks betagende og forfriskende ved Værket, er, at her foreligger en baade i det store hele og i det enkelte ensartet og samlet Opfattelse af Udviklingen. Forf. har imidlertid kun kunnet gøre det og oven i Købet kun i 2 Bind ved stærkt at begrænse Begrebet Verdenshistorie. Ikke alene gaar han — i Overensstemmelse med en Betragtning, som han ogsaa tidligere har gjort sig til Talsmand for — ud fra, at Erkendelsen af Udviklingsbetingelserne for de statslige Dannelser er